

“Tussen links en het multiculturalisme botert het al een tijdje niet. Niet alleen biedt links geen analyse en visie op het multiculturele dossier, het formuleert ook geen antwoorden op de vragen en aanvallen die de rechterzijde opwerpt. Het hele dossier is een deel van de ervaring van alle vormen van rechts denken.” Aldus het uitgangspunt van Eric Goeman, die op de Genste Feesten elk jaar een reeks inter-linkse debatten organiseert, voor een debat over “De uitdaging van de islam en de multiculturaliteit voor het progressisme”. Namen deel: antropoloog Rix Pinxten, historicus Jan Dumolyn, socioloog Ludo De Witte, politoloog Sami Zemni, sociologe Saddie Choua, en KifKif-culturoloog Ico Maly. We gaan ervan uit dat [het verslag in De Wereld Morgen](#) hun standpunten correct weergeeft.

“Goeman ziet in zijn eigen omgeving de laatste jaren een verandering optreden. Veel mensen, vrijzinnigen, sociaaldemocraten, die vroeger op de barricade stonden tegen het VB, hebben blijkbaar een grens bereikt. Vooral het hoofddoekendebat ziet hij als een duidelijk keerpunt.” De dubbeldunk van tegelijk feminisme en islam te verdedigen wordt ook de linkse medemens te veel.

Zemni en Pinxten zien het begin van het probleem in de ontrouw van links tegenover zijn sociaal-economische basisstandpunten, met name zijn aanvaarding van het vrijemarktmodel. Het wijst zijn volkse achterban niet meer op de schuld van het kapitalisme, terwijl de spreekwoordelijke handtassendiefstal door een hangjongere in zijn netto-effect toch maar een kleinigheid is naast de uitbuiting door het grootkapitaal, aldus Dumolyn: “Een sakosj die gestolen wordt, dat vindt zo'n vrouwtje veel erger dan de diefstal door de banken.” De strijd tegen het kapitalisme werd vervangen door “het ‘beheren’ en hier en daar wat marktcorrecties”. De sociaal-economische analyse van maatschappelijke problemen werd vervangen door “culturalisering”: “Volgens die visie zijn die problemen enkel te wijten aan culturele factoren en de cultuur van de ander, in dit geval dus de islam.”

DWM legt die woorden in de mond van Zemni, mogelijks onnauwkeurig, maar ze vertegenwoordigen getrouw een wijdverspreide retorische truuk (of denkfout) bij links: dat de “islamofoben” de problemen “enkel” bij de islam leggen. Zo wordt ook gezegd dat de N-VA “alle” problemen aan de Walen wijt, een retorische stropop die het gebrek aan argumentatie tegen de werkelijke analyse van de Vlaams-nationalisten moet verdoezelen. Er heeft ooit een antisemitisme bestaan dat de oorzaak van echt álle kwaad bij de joden zocht, maar er bestaat vandaag geen enkele politieke partij die “alle” problemen aan Walen, moslims of enige andere buitengroep wijt.

Nog zo'n onjuiste voorstelling van het standpunt van de tegenpartij is deze: "Gebaseerd op een simplistisch nieuw realisme zou links verantwoordelijk zijn voor allerlei samenlevingsproblemen door verregaande vormen van culturele permissiviteit en cultureel relativisme. De 'malaise van de multiculturaliteit' zou ingegeven zijn door een naïef links geloof in de maakbaarheid van mens en maatschappij."

Daar haalt Zemni enkele zaken door elkaar. Het echte marxisme was niet relativistisch. Het erkende dat sommige waarden niet haalbaar zijn als aan bepaalde sociaal-economische voorwaarden niet voldaan is, maar het zag een doelgerichtheid in de geschiedenis die een onverbiddelijk onderscheid maakte tussen progressief en reactionair. Progressieven van vóór het multicultijdperk poneerden onverkort de gelijkheid als norm en markeerden niet- of anti-egalitaire ideologieën als de vijand, desgevraagd ook de islam. Pas het "cultureel marxisme" van de jongste decennia ging in naam van ondermeer het antikolonialisme allerlei achterlijke cultuurvormen als evenwaardig met Verlichting en egalitarisme beschouwen. Als links trouw gebleven was aan het geloof in de "maakbaarheid", dan zou het geen compromis maken met de antimoderne islam. Dan zou het tegen de imams evenzeer als destijds tegen de pastoors zeggen: ruim baan voor ons bevrijdende project, wij komen jullie kudde gelovigen roven om hen naar onze Verlichte inzichten te hermaken.

Het hele panel pleitte voor wat Zemni "een consequent verzet van links tegen de oprukkende islamofobie" noemde. De Tunesische Vlaming lijdt dus aan dezelfde horizonvernauwing als de stam-Vlamingen in het panel: hij vernauwt de situatie van de islam tot die onder de Vlaamse klokketoren. Hiér bestaat misschien een associatie tussen rechts en islamkritiek ("islamofobie"), maar in de islamwereld is dat een bij uitstek links project.

Dat eurocentrisme van Vlaams links beantwoordt onwillekeurig aan een opmerking van Pinxten: "Sinds de val van de muur is er een verschuiving van de macht, ook van de economische. We zien op het vlak van mentaliteit en welvaart een verlies van superioriteit van het Westen. En wij kunnen daar niet mee om. Links kan daar niet mee om."

Nog zo'n eurocentrische stellingname was De Witte's rechtvaardiging van een gunstiger bejegening van de islam dan van het katholicisme: "De Kerk was en is een deel van de heersende klasse, de islam is hier de religie van de onderdrukte klasse." Van bij de vestiging van Mohammeds regime in Medina heeft de islam zichzelf altijd gezien als de heersersreligie, en juist dat verklaart specifieke problemen met de islam, zoals de vastberaden onwil tot aanvaarding van een niet-islamitisch staatsbestel, dat moslims als een onrecht en als "onderdrukkend" aanvoelen. Echte onderdrukking is wat niet-moslims in moslimstaten overkomt, maar zover reikt de Witte's blik niet.

In het vier uur durende debat is eigenlijk met geen woord over de inhoudelijke eigenheid van de islam gerept, behalve Jan Dumolyns terloopse opmerking dat “de islam hier en in het Midden-Oosten een positieve rol speelt als coherent cement”. Het DWM-verslag heeft het bv. over “die stupide fatwa’s die soms opduiken”, alsof die fatwa’s een niet-essentieel nevenverschijnsel zijn. Fatwa’s behoren tot de institutionele ruggengraat van de islam, zonder dewelke er gewoon geen moslingemeenschap zou bestaan. Zonder fatwa’s was dit debat zonder voorwerp geweest.

Maar al lijdt links aan enkele blinde vlekken tegenover de islam, het onderkent dat het een probleem heeft. Ter rechterzijde heb ik geen weet van dergelijke gefocuste debatten, noch in de catacombentijd noch nu het op het multicultfront de wind in de zeilen heet te hebben. Rechts belegt nooit een beraad over de vraag: “Wat doen wij verkeerd?”

(Brussels Journal, 15 aug 2010)